

Samen werken aan taaltaken

Handreiking voor het werken met taaltaken bij de moderne
vreemde talen in het kader van de aansluiting vmbo-mbo

SLO • nationaal expertisecentrum leerplanontwikkeling

Samen werken aan taaltaken

Handreiking voor het werken met taaltaken bij de moderne vreemde talen in het kader van de aansluiting vmbo-mbo

Nynke Jansma
Liesbeth Pennewaard

November 2008

slo

nationaal
expertisecentrum
leerplan-
ontwikkeling

Verantwoording

© 2008 Nationaal instituut voor leerplanontwikkeling (SLO), Enschede

Alle rechten voorbehouden. Mits de bron wordt vermeld is het toegestaan om zonder voorafgaande toestemming van de uitgever deze uitgave geheel of gedeeltelijk te kopiëren dan wel op andere wijze te verveelvoudigen.

Auteurs: Nynke Jansma, Liesbeth Pennewaard

Vormgeving: Axis Mediaontwerpers, Enschede

Druk: Drukkerij Netzodruk, Enschede

In samenwerking met: ROC van Amsterdam, Christa Beckers, Yvonne van Kruijssen, Boba Schromova, José Welten
VMBO, Montessori College, Amsterdam, Foukje Verhulsdonk, Janet de Waard,
VMBO, Over IJ, Amsterdam, Conny Gaikema, Chantal Siepel

In opdracht: OC&W

Besteladres

SLO, Stichting Leerplanontwikkeling

Secretariaat vmbo/mbo

Postbus 2041, 7500 CA Enschede

Telefoon secretariaat vmbo/mbo (053) 4840 663

www.slo.nl

e-mailadres secretariaat_vmbo.mbo@slo.nl

AN: 5.4630.132

Inhoud

Inleiding	5
1. Achtergronden	7
2. Werkwijze	11
2.1 Werkgroep	11
2.2 Stappenplan: uitwerken van de taaltaken en organisatie van de uitvoering	12
3. Ervaringen uit de praktijk; aanbevelingen	25
Bijlage 1	29
Bijlage 2	31
Bijlage 3	35
Bijlage 4	37

Inleiding

In 2006 werd in Amsterdam het project Taalportfolio 2006 uitgevoerd. Docenten moderne vreemde talen van vmbo- en mbo-scholen oriënteerden zich in dit project op de mogelijkheden om de aansluiting tussen beide onderwijssoorten te verbeteren. Uit de evaluatie van het project bleek dat een goede aansluiting wordt gekenmerkt door:

- persoonlijke overdracht van school naar school;
- didactische aansluiting;
- aansluiting bij de taalontwikkeling van de leerlingen.

In het hierop volgende project "Taaltaken in doorlopende leerlijnen" hebben vmbo- en mbo-docenten in 2008 gezamenlijk gewerkt aan de ontwikkeling van taaltaken voor Engels, Frans en Duits, die uitgevoerd werden in levensechte situaties (bij het ROC) door leerlingen van het vmbo (als klant) en mbo (als dienstverlener).

Deze handreiking is gebaseerd op de ervaringen in 2008. Beschreven wordt hoe docenten van vmbo en mbo samen leerzame activiteiten kunnen ontwikkelen die uitmonden in het gezamenlijk uitvoeren van taaltaken door vmbo- en mbo-leerlingen. Door het persoonlijke contact tussen de docenten van beide opleidingen ontstaat meer zicht op elkaars onderwijs en een grotere betrokkenheid bij overdracht en aansluiting. De taaltaken in een levensechte, beroepsgerichte context zijn voor leerlingen interessant en aantrekkelijk. Voor mbo-studenten is het communiceren met "echte" klanten motiverend. Door de rol van de beroepsbeoefenaar te vervullen krijgen zij bovendien zicht op hun eigen functioneren in de vreemde taal. Dit past bij de competentiegerichte benadering van hun totale opleiding. De vmbo-leerlingen maken via de uitvoering in het ROC kennis met de mbo-opleiding en het beroep. Zij ervaren dat het onderwijs nauw verbonden is met de praktijk. Ze zien de mbo-leerlingen functioneren in de beroepscontext en kunnen van hen horen wat zij vinden van de opleiding en het beroep en aan welke eisen zij moeten voldoen. Dit is waardevol voor hun eigen keuzeprocessen.

1. Achtergronden

Aansluiting

Het verbeteren van de aansluiting tussen vmbo en mbo is een belangrijk middel om het risico van verkeerde opleidingskeuzen en schooluitval te verkleinen. Docenten houden over het algemeen van concrete zaken. Door samen onderwijsactiviteiten te ontwerpen en (deels) uit te voeren (in dit geval taaltaken en de voorbereiding daarop) maken vmbo- en mbo-docenten op een natuurlijke manier kennis met elkaars onderwijs. Daardoor kunnen zij ervoor zorgen dat er een meer doorgaande lijn ontstaat, op het gebied van inhoud, didactiek en beoordeling. Vmbo-docenten krijgen meer inzicht in de werkwijzen, eisen en niveaus van verschillende mbo-opleidingen, waardoor ze leerlingen ook beter kunnen begeleiden bij hun opleidingskeuze.

Ook voor de leerlingen heeft deze werkwijze om verschillende redenen toegevoegde waarde. Voor de vmbo-leerlingen geldt in de eerste plaats dat het werken aan taaltaken hen een "voorproefje" biedt van het vreemde talenonderwijs in het mbo; zij zien dat het kunnen gebruiken van de taal in realistische situaties voorop staat. Het is voor hen motiverend om te zien hoe mbo-ers in deze situaties functioneren. Daarnaast kan de uitvoering in het ROC, gekoppeld aan voorlichting, eventueel een rondleiding en niet te vergeten direct contact met mbo-studenten, een belangrijke rol spelen bij hun oriëntatie op opleidingen en beroepen.

Werken met taaltaken

Competentiegericht mbo vraagt om een functionele, competentiegerichte benadering van het moderne vreemde talenonderwijs. Doel is, ook voor de talen, het functioneren in de beroepscontext. De te bereiken taalniveaus zijn in de kwalificatiedossiers aangegeven in termen van het Europees Referentiekader (ERK). Het werken met taaltaken past hier logisch bij. Docenten raken steeds meer thuis in deze benadering. Het vreemde talenonderwijs in het vmbo richt zich in de eerste plaats op het examen. Echter door het werken met taaltaken in de beroepscontext gaan ook vmbo-docenten zich wat meer bezighouden met de vraag wat hun leerlingen nodig hebben om succesvol te kunnen functioneren in een beroepsopleiding. De aandacht is daarbij, misschien meer dan zij gewend zijn, gericht op functionaliteit -en minder op grammaticale correctheid.

Taaltaken, opdrachten en oefeningen

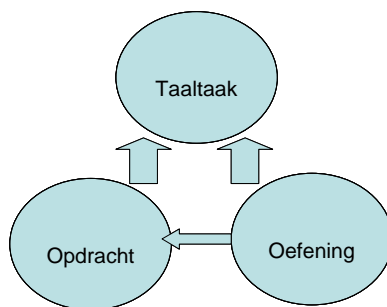
Taaltaken zijn realistische taken, in een zo authentiek mogelijke context, die moeten leiden tot een concreet resultaat of product. Er is sprake van een open situatie, waarin de leerlingen zelfstandig moeten functioneren in de doeltaal. Beoordelingscriteria hebben enerzijds betrekking op de taakinhoud en de context, anderzijds op de talige kenmerken van de taakuitvoering. (Hier komen we nog op terug.)

In dit geval gaat het om realistische taken binnen de context van een specifiek beroep, die worden uitgevoerd in een echte of gesimuleerde omgeving bij een ROC.

Voorbeelden van een context waarbinnen taaltaken zich afspelen zijn: een contact tussen klant en gastheer/gastvrouw in een restaurant, of tussen een klant en een receptioniste in een hotel.

Leerlingen worden toegeleid naar de uiteindelijke taalkaak door middel van opdrachten en oefeningen. Een *opdracht* is een meer voorgestructureerde taak of deeltaak, die samenhangt met de uiteindelijke taak (het eindproduct). Voorbeelden: iemand begroeten, de weg wijzen.

Oefeningen zijn gesloten van karakter, richten zich op één doel. Ze kunnen betrekking hebben op een taalhandeling, maar ook op b.v. grammatica of woordenschat. Wel moeten ze functioneel zijn voor de opdrachten en de uiteindelijke taak. Voorbeelden: woordenlijstje maken bij een menukaart, namen spellen, vragende zinnen maken.

Beoordeling

Taaltaken kunnen formatief worden uitgevoerd, maar het ligt voor de hand om deze realistische, integrale taken ook te benutten als beoordelingsmoment. Voor leerlingen en studenten moet dan duidelijk zijn aan welke eisen hun prestaties moeten voldoen en welke consequenties er zijn verbonden aan de beoordeling. In vmbo-terminen: "Hoe telt het mee?"

ERK

In het mbo wordt voor examinering beoordeeld in termen van ERK-niveaus. Ook van deze taaltaken moet daarom worden aangegeven welk ERK-niveau zij van de leerlingen verwachten. Het is belangrijk dat mbo-docenten deze ERK-niveaus goed "in de vingers hebben", zowel voor het kunnen maken van de taken als voor het beoordelen en het geven van feedback. Studenten moeten van hen horen aan welke criteria hun prestaties moeten beantwoorden. Zij kunnen dan ook zien waar zij staan ten opzichte van het te behalen niveau.

In het vmbo wordt nu (vaak) nog niet gewerkt met de ERK-niveaus. Voor docenten en leerlingen is het natuurlijk - in het kader van de aansluiting - nuttig om hier kennis mee te maken.

Beoordelingscriteria

Aangezien het om realistische taken gaat die meer omvatten dan taalhandelingen, moet ook besloten worden op welke manier met de beroepsmatige aspecten omgegaan wordt. Bij de beoordeling van taaltaken wordt in het mbo wel gewerkt met een "drietrapsraket":¹

1. Is de taalhandeling begrijpelijk, verstaanbaar - en dus überhaupt beoordeelbaar?
2. Voldoet de handeling aan de inhoudelijke vereisten (vanuit het vak, de situatie)?
3. Voldoet het taalgebruik aan de gestelde eisen (in termen van het ERK)?

¹ Deze is ontleend aan Dalderop, K. & Teunisse, F. (2002). Stalenboek assessment . De Bilt: BVE raad. Dit is verschenen bij het Taalportfolio NT2 .

Organisatie

Vooraf moet bedacht worden op welke manier de beoordeling georganiseerd kan worden. Wie zijn er bij de uitvoering aanwezig en hoeveel gelegenheid is er om de afzonderlijke leerlingen /studenten te beoordelen? Mogelijk zijn er in de mbo-opleidingen al keuzen gemaakt op dit gebied; binnen competentiegericht onderwijs wordt immers veel gewerkt met realistische taken. Hierbij kan dan natuurlijk worden aangesloten.

Vastlegging resultaten

Ook moet besloten worden op welke manier de beoordelingen worden vastgelegd. Op het mbo wordt steeds vaker gewerkt met een taalportfolio. Als dit het geval is, kan het "bewijs" van de prestatie op deze taak hierin opgenomen worden. Op het vmbo wordt nog niet zo vaak gewerkt met een taalportfolio. Soms is er wel eenmaal per jaar een taaldorp of taalmarkt, waarvoor dan al keuzen gemaakt zijn met betrekking tot de beoordeling en de manier waarop de resultaten hiervan worden vastgelegd. Ook hier kan men dan natuurlijk gebruik van maken. Is dit niet het geval, dan zal men een passende manier moeten kiezen om de leerlingen te beoordelen en hen feedback te geven. In Amsterdam is een voorbeeld gemaakt van een "paspoort" voor leerlingen, waarin staat wat ze moeten kunnen bij een bepaalde taak en waarin de beoordeling kan worden genoteerd (zie het voorbeeld bij 3.2 Stappenplan, stap 4, formulieren). Natuurlijk lenen deze taken zich ook heel goed voor zelfbeoordeling; ook dan is een goed instrument nodig, in de trant van dit paspoort of een taalportfolio.

2. Werkwijze

2.1 Werkgroep

Er wordt een werkgroep gevormd van docenten van verschillende vmbo-scholen en één of meer ROC's. Deze docenten verkennen in eerste instantie of de opdracht van de werkgroep voldoende helder is.

- is iedereen bekend met het werken met taaltaken en met het ERK?
- is er kennis die ontbreekt?

De werkgroep formuleert vervolgens kort en bondig de plannen (eventueel kunnen zaken ook gaande het project verder ingevuld worden). Er worden afspraken gemaakt over:

- de beoogde resultaten en producten:
 - voor welke opleidingen er taaltaken (met voorbereidende opdrachten en oefeningen) worden gemaakt
 - op welke ERK-niveaus de leerlingen/studenten zich bevinden, dus voor welke niveaus de taken geschikt moeten zijn
De niveaus van de vmbo-ers en mbo-ers kunnen verschillen, maar dit hoeft niet altijd zo te zijn!
 - hoeveel taaltaken er worden gemaakt
 - waar en wanneer deze taken worden uitgevoerd
 - aan welke beoordelingscriteria de uitgevoerde taak moet voldoen
 - hoe de beoordeling plaatsvindt
 - hoe resultaten worden vastgelegd
- de werkwijze van de werkgroep:
 - waar en wanneer de werkgroep bij elkaar komt
 - hoe de taken binnen de werkgroep verdeeld worden
Aanbevolen wordt om in groepjes van 1 à 2 vmbo-docenten en 1 à 2 mbo-docenten de verschillende taken met onderliggende opdrachten en oefeningen te maken.
 - hoeveel tijd de werkgroepleden ter beschikking hebben
 - wat wanneer moet worden opgeleverd
 - wanneer en hoe er geëvalueerd wordt.

Alternatieve organisatievorm

Wanneer het vormen van een werkgroep zoals hierboven omschreven niet haalbaar is, kan een ROC er ook voor kiezen om taaltaken te ontwikkelen met een groep ROC-docenten. Zij kunnen dan de taaltaken maken, met voorbereidende opdrachten en oefeningen voor zowel mbo- als vmbo-leerlingen (voor verschillende sectoren) en vmbo's uitnodigen tot deelname aan de gezamenlijke uitvoering. Vmbo-scholen die zich aanmelden, krijgen dan het pakket met opdrachten en oefeningen. Hiermee gaat natuurlijk wel een belangrijk deel van de "winst" van de werkwijze verloren!

2.2 Stappenplan: uitwerken van de taaltaken en organisatie van de uitvoering

Stap 1: Situatieschets

De vmbo- en mbo-docenten formuleren om te beginnen gezamenlijk een situatieschets. Nadat een plaats van handeling is gekozen, wordt eerst in enkele zinnen een specifieke omgeving aangeduid. Er kan verwezen worden naar b.v. internetsites of schriftelijke bronnen waar de leerlingen meer informatie kunnen vinden om zich een goed beeld te vormen.

Hieraan wordt een opsomming toegevoegd van de talige taken voor de beide "partijen": klant (vmbo-er) en diensverlener (mbo-er).

Het is belangrijk om deze stap gezamenlijk te zetten, zodat geen misverstanden kunnen ontstaan bij het afzonderlijk uitwerken van de taken, opdrachten en oefeningen door de vmbo- en mbo-docenten. Op deze manier kunnen ook de niveaus goed op elkaar afgestemd worden.

Door meteen de formulering te kiezen die in het leerlingmateriaal gebruikt gaat worden, wordt dubbel werk voorkomen en komt er eenheid in het materiaal.

Hieronder wordt een voorbeeld gegeven van een situatieschets. Een leeg format (format I) met toelichting dat gebruikt kan worden bij het zetten van deze stap is te vinden in bijlage 1. In bijlage 2 staan nog enkele voorbeelden.

SITUATIESCHETS INCHECKEN OP DE CAMPING	
<p>Aan de Engelse Riviera vind je het Torquay Holiday Park, een camping met 4 sterren die erg goed bekend staat. Ze hebben een Kids'Club, Cabaret, Disco's.</p> <p>Meer informatie vind je op: http://www.parkdeanholidays.co.uk/devon-holidays/torquay/torquay-holiday-park.htm</p>	
<p>Situatieschets en rol uitgewerkt voor leerling VMBO</p> <p>Je bent net aangekomen op de camping na een lange reis. Deze zomer voor het eerst zonder ouders op vakantie, eindelijk!</p> <p>Terwijl je vrienden de camping over lopen en verkennen, ga jij even inchecken.</p> <p>Je neemt je ID mee en je gaat je melden bij de receptie.</p> <p>Na het inchecken wil je graag even met zijn allen ergens iets eten, goedkoop, een snelle hap. Ze kunnen je aan de balie vast hierover informatie geven.</p>	<p>Situatieschets en rol uitgewerkt voor deelnemer ROC</p> <p>Via kennissen van je moeder is het gelukt een baantje te krijgen op een camping in Torquay. Een van de taken die je daar straks mag doen is nieuwe gasten inchecken. Daarvoor hebben ze een vaste procedure die jij moet volgen (persoonsregistratie in laten vullen, controleren met reservering in de computer, weg wijzen op de camping naar hun plek, vragen of ze douchemuntjes nodig hebben, bon voor welkomstdrankje meegeven, fijne vakantie wensen). Het is ook gebruikelijk dat jullie alle nieuwe gasten kort iets vertellen over openingstijden van kantine, winkel en snackbar. En vanzelfsprekend vraag je aan de gasten of ze nog vragen hebben.</p>

<p>Oh ja, en je weet wel het nummer van de plaats die je via internet gereserveerd hebt, maar je kunt je zo niet voorstellen waar het is, het is een grote camping en je hebt geen plattegrond. Dan wil je je graag ook even douchen na zo'n lage reis, je koopt 4 douchemuntjes.</p>	
<p>De leerling kan als gast:</p> <ul style="list-style-type: none"> • iemand begroeten • je naam spellen • een korte uitleg begrijpen, bijvoorbeeld over de openingstijden van een kantine, hoe je warm water kunt krijgen enz. • een inschrijfformulier invullen • vragen stellen over het inschrijfformulier • de weg vragen 	<p>De deelnemer kan als dienstverlener:</p> <ul style="list-style-type: none"> • iemand begroeten • iemand inchecken • controleren of de gegevens op het inschrijfformulier goed zijn ingevuld, naam en ID controleren • de weg wijzen op de camping naar de standplaatsen • klanten kort informeren over de faciliteiten van de camping en het bestaan van een animatieteam en programma <ul style="list-style-type: none"> • vragen van de klant hierover beantwoorden

Stap 2: Leerlingmateriaal

De docenten van vmbo en mbo werken afzonderlijk de beschrijving van de taak, de opdrachten en oefeningen voor hun eigen leerlingen uit. Zij bespreken de uitkomsten en stemmen alle activiteiten goed op elkaar af.

Voor deze beschrijving kan het format van het onderstaande voorbeeld gebruikt worden. Een leeg format (format II) met toelichting is opgenomen in bijlage 3. In bijlage 4 nog een voorbeeld.

Men kan ervoor kiezen om alle leerlingen dezelfde opdrachten en oefeningen te laten maken, maar het is ook heel goed mogelijk om de leerlingen zelf te laten bepalen welke opdrachten en oefeningen voor hen het meest nuttig zijn, of om dit door docent en leerling samen te laten beslissen. Het is belangrijk dat de opdrachten en oefeningen zinvol en functioneel zijn.

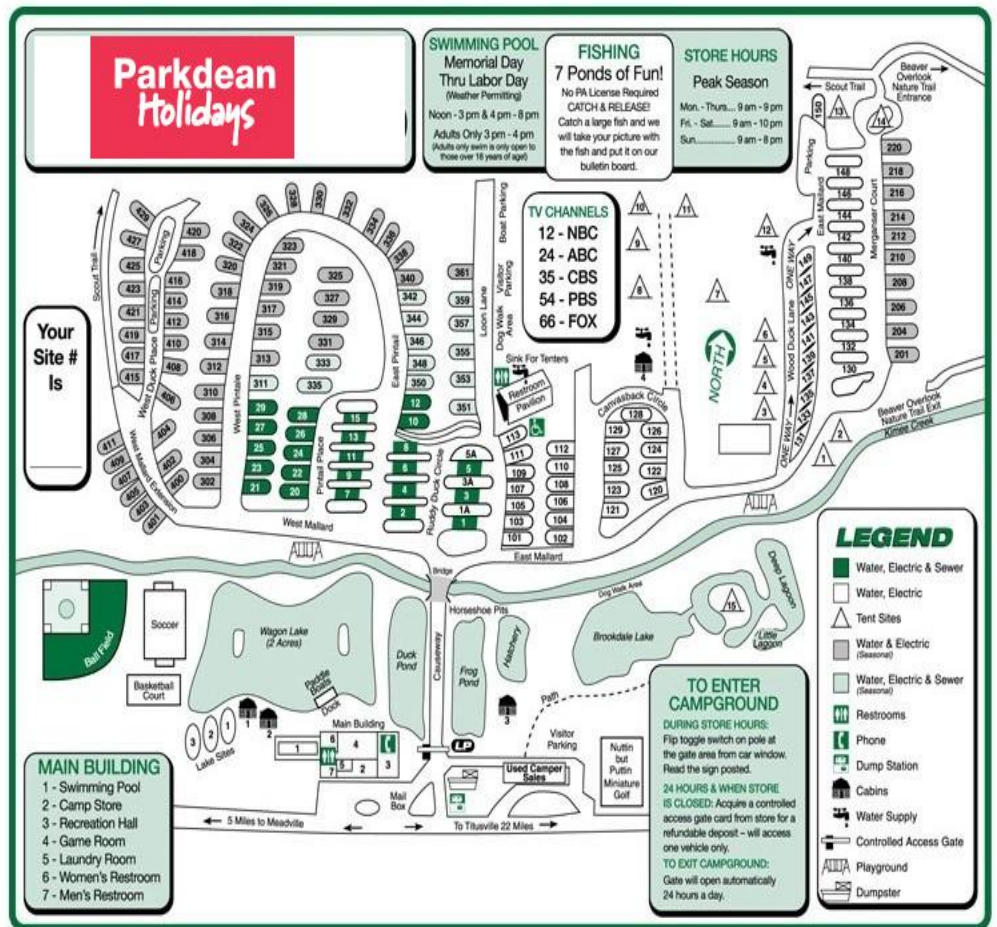
Voorbeeld Leertraject

NIVEAU CEF A2	ALS GAST INCHECKEN OP DE CAMPING	VMBO, 3^E JAARS
<p>Situatie: Aan de Engelse Riviera vind je het Torquay Holiday Park, een camping met 4 sterren die erg goed bekend staat. Ze hebben een Kids'Club, Cabaret, Disco's. Meer informatie vind je op: http://www.parkdeanholidays.co.uk/devon-holidays/torquay/torquay-holiday-park.htm</p>		
<p>Taaltaak(en):</p> <p>Je bent net aangekomen op de camping na een lange reis. Deze zomer voor het eerst zonder ouders op vakantie, eindelijk! Terwijl je vrienden de camping over lopen en verkennen, ga jij even inchecken. Je neemt je ID mee en je gaat je melden bij de receptie. Na het inchecken wil je graag even met zijn allen ergens iets eten, goedkoop, een snelle hap. Ze kunnen je aan de balie vast hierover informatie geven.</p> <p>Oh ja, en je weet wel het nummer van de plaats die je via internet gereserveerd hebt, maar je kunt je zo niet voorstellen waar het is, het is een grote camping en je hebt geen plattegrond. Dan wil je je graag ook even douchen na zo'n lange reis, je koopt 4 douchemuntjes. Je mag ook nog andere vragen stellen.</p> <p>Proces/Stappenplan:</p> <p>Je weet al lang van te voren dat je met vrienden naar het Torquay Holiday Park zal gaan, dus je begint alvast aan de voorpret. Je zoekt op het internet alles op over Torquay en natuurlijk over het Holiday Park (opdracht 1). Om niet meteen bij aankomst met de mond vol tanden te staan, ga je uitgebreid oefenen hoe je iemand begroet en hoe je jezelf voorstelt (oefening 1). Je moet ook een inschrijfformulier kunnen invullen (oefening 2). Om de weg naar je kampeerplek te kunnen vragen, is het handig als je de getallen kent (oefening 3). Om de tijden van de activiteiten te verstaan is het oefenen van de kloktijden goed (oefening 4). Ten slotte is het belangrijk iets te kunnen vragen over allerlei voorzieningen en activiteiten. Daarvoor heb je een aantal woorden nodig (oefening 5).</p> <p>Nodig bij uitvoering:</p> <p>ID</p>		

<p>Opdrachten</p> <p>1. Voorbereiding Zoek op het internet Torquay op, print een kaartje en noteer wat er allemaal te doen is. Bekijk ook de hierboven genoemde website van het Torquay Holiday Park en maak voor je vrienden een lijstje van de belangrijkste zaken die je er vindt. Bronnen: internet</p> <p>2. Informatie vragen Bedenk wat je allemaal wilt weten als je net bent aangekomen op een camping. Bedenk samen met een klasgenoot minimaal 10 vragen.</p> <p>3. Activiteiten Voer een gesprekje met een klasgenoot over wat jullie doen als je op vakantie bent.</p> <p>4. Compensatiestrategie Werk in viertallen. Bedenk wat je moet doen als je een vraag niet begrijpt en /of niet kunt beantwoorden. Maak een lijstje met dingen die je dan kunt zeggen.</p>	<p>Oefeningen</p> <p>1. Begroeten, voorstellen, spellen Oefen met een klasgenoot hoe je iemand begroet, hoe je je voorstelt en hoe je je naam spelt. Bronnen: tekstboek en spellingkaart</p> <p>2. Inschrijfformulier Vul het inschrijfformulier in. Gebruik een woordenboek als dat nodig is. Bronnen: kopie inschrijfformulier, woordenboek</p> <p>3. Getallen Herhaal voor jezelf de getallen 1 t/m 100 Geef elkaar in groepjes een getallendictee. (Als je veel tijd hebt, kun je dit ook in bingovorm doen.) Bronnen: tekstboek</p> <p>4. Klok Herhaal voor jezelf de kloktijden. Stel elkaar in tweetallen vragen over tijdstippen. Oefen met het luisteren naar tijdstippen Bronnen: tekstboek met luistermateriaal</p> <p>5. Nuttige woorden Maak een lijst van nuttige woorden, die te maken hebben met kamperen, eten en activiteiten in je vakantie. Leer deze woorden, zodat je bij het inchecken informatie kunt begrijpen en zelf vragen kunt stellen. Bronnen: woordenboek, internet, tekstboek, klasgenoten</p>
<p>Deelnemer maakt alle opdrachten.</p>	<p>Deelnemer maakt alle oefeningen.</p>
<p>Je kunt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • iemand begroeten • je naam spellen • een korte uitleg begrijpen, bijvoorbeeld over de openingstijden van een kantine, hoe je warm water kunt krijgen enz. • een korte uitleg begrijpen over de activiteiten van een camping • een inschrijfformulier invullen • vragen stellen over het inschrijfformulier • de weg vragen 	
<p>Beoordeling Criteria waaraan het eindproduct moet voldoen: zie het beoordelingsmodel</p>	
<p>Reflectie Oefeningen en opdrachten kunnen zo nodig na de reflectie herhaald worden.</p>	

NIVEAU CEF A2	GASTEN INCHECKEN OP DE CAMPING	MBO, 1 ^E JAARS
<p>Situatie: Aan de Engelse Riviera vind je het Torquay Holiday Park, een camping met 4 sterren die erg goed bekend staat. Ze hebben een Kids'Club, Cabaret, Disco's. Meer informatie vind je op: http://www.parkdeanholidays.co.uk/devon-holidays/torquay/torquay-holiday-park.htm</p>		
<p>Taaltaak: Via kennissen van je moeder is het gelukt een baantje te krijgen op een camping in Torquay. Een van de taken die je daar straks mag doen is nieuwe gasten inchecken. Daarvoor hebben ze een vaste procedure die jij moet volgen (persoonsregistratie in laten vullen, controleren met reservering in de computer, weg wijzen op de camping naar hun plek, vragen of ze douchemuntjes nodig hebben, bon voor welkomstdrankje meegeven, fijne vakantie wensen). Het is ook gebruikelijk dat jullie alle nieuwe gasten kort iets vertellen over openingstijden van kantine, winkel en snackbar. Je verkoopt ook douchemuntjes. En vanzelfsprekend vraag je aan de gasten of ze nog vragen hebben.</p> <p>Proces/Stappenplan: De komende paar dagen word je ingewerkt. Je leert de camping kennen en zorgt ervoor dat je alles kunt benoemen en er de weg kunt vinden, zodat je straks de klanten de weg kunt wijzen. Vanzelfsprekend is het belangrijk om goed te kunnen tellen en spellen en dat je de dagen van de week kent en de tijd kunt zeggen. Dat is de basis. Er zijn oefeningen in je boek en op het Internet te vinden die je daarbij kunnen helpen. Dan is het ook nog belangrijk dat je dingen uit kunt leggen aan een klant. Hiervoor kun je een paar opdrachten doen die je hieronder vindt. Een van je taken is het verkopen van douchemuntjes.</p> <p>Als je dat allemaal hebt gedaan ga je proberen kleine gesprekjes te voeren met je klasgenoten zodat je gewend raakt aan de stappen die je neemt bij het inchecken. Succes!</p> <p>Nodig bij uitvoering Plattegrond camping Registratieformulier Douchemuntjes, 8 voor een pond Bon welkomstdrankje</p>		
<p>Opdrachten 1. Voorbereiding Zoek op het internet Torquay op, print een kaartje en noteer wat er allemaal te doen is. Bekijk ook de hierboven genoemde website van het Torquay Holiday Park. Zoek uit welke voorzieningen er zijn en waar alles zich bevindt. Maak een lijstje van de voorzieningen. Bronnen: internet</p>	<p>Oefeningen 1. Getallen Werkvorm: Herhaal voor jezelf de getallen 1 t/m 100. Geef elkaar in groepjes een snel getallendictee. Bronnen: tekstboek of internet</p> <p>2. Spellen Herhaal voor jezelf het spellen in het Engels. Oefen met een klasgenoot: stel elkaar vragen over de spelling van je naam, adres, etc. Bronnen: tekstboek, spellingkaart</p>	

<p>2. De weg wijzen Vorm groepjes van drie of vier. Stel elkaar vragen en leg elkaar uit waar alles te vinden is op de camping en hoe je er vanaf de receptie moet komen. Bronnen: plattegrond camping</p> <p>3. Informatie geven Bedenk welke informatie je allemaal moet kunnen geven als baliemedewerker bij de receptie (kijk ook naar de beschrijving van deze taak, hierboven). Bedenk de vragen die klanten kunnen stellen. Oefen in tweetallen het geven van informatie. Bronnen: informatie over faciliteiten, informatie over animatieteam, opdrachtkaarten</p> <p>4. Incheckprocedure Vorm drietallen. Zet goed op een rij wat je allemaal moet doen als je iemand incheckt. Bedenk hoe je dit alles in het Engels moet zeggen. Oefen het inchecken van campinggasten. Bronnen: tekstboek</p> <p>5. Compensatiestrategie Werk in viertallen. Bedenk wat je moet doen als je een vraag niet begrijpt en /of niet kunt beantwoorden. Maak een lijstje met dingen die je dan kunt zeggen. Bronnen: tekstboek, docent</p>	<p>3. De klok Herhaal voor jezelf de kloktijden. Oefen met een klasgenoot. Stel elkaar vragen over tijdstippen en/of vertel hoe een dag op je werk of op school eruit ziet. Bronnen: tekstboek</p> <p>4. Dagen, maanden, data Controleer of je de dagen van de week en de maanden van het jaar nog kent. Zoek ook na hoe je data moet zeggen en schrijven. Leer dit alles nog eens goed. Oefen met een klasgenoot. Stel elkaar vragen over data (verjaardagen, vakanties,) Bronnen: tekstboek en/of woordenboek.</p> <p>5. Weg wijzen Maak een lijstje van zinnestukjes die je kunt gebruiken als je iemand de weg moet wijzen. Bronnen: tekstboek, internet</p>
<p>Deelnemer doet alle opdrachten</p>	<p>Deelnemer selecteert oefeningen</p>
<p>Je kunt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • iemand begroeten • iemand inchecken • controleren of de gegevens op het reserveringsformulier goed zijn ingevuld, naam en ID controleren • de weg wijzen op de camping naar de standplaatsen • klanten kort informeren over de faciliteiten van de camping en het bestaan van een animatieteam en programma • vragen van de klant hierover beantwoorden 	
<p>Beoordeling Criteria waaraan het eindproduct moet voldoen: zie het beoordelingsmodel</p>	
<p>Reflectie Oefeningen en opdrachten kunnen eventueel ook na de reflectie gedaan (herhaald) worden.</p>	

REGISTRATION FORM

Name(s):

Address:

Phone:

Fax:

Id. no :

Date of arr. :

Date of dep. :

Please complete form
Registration
 4105 South Broadway
 Englewood, CO 80113

Stap 3: Beoordelingsmodel

Voor de beoordeling wordt gebruik gemaakt van het model in het Stalenboek NT2 (Dalderop, K en F. Teunisse, De Bilt, 2002). Zie schema hieronder. Hier is sprake van drie stappen (het woord "drietrapsraket" is in het mbo aan het inburgeren):

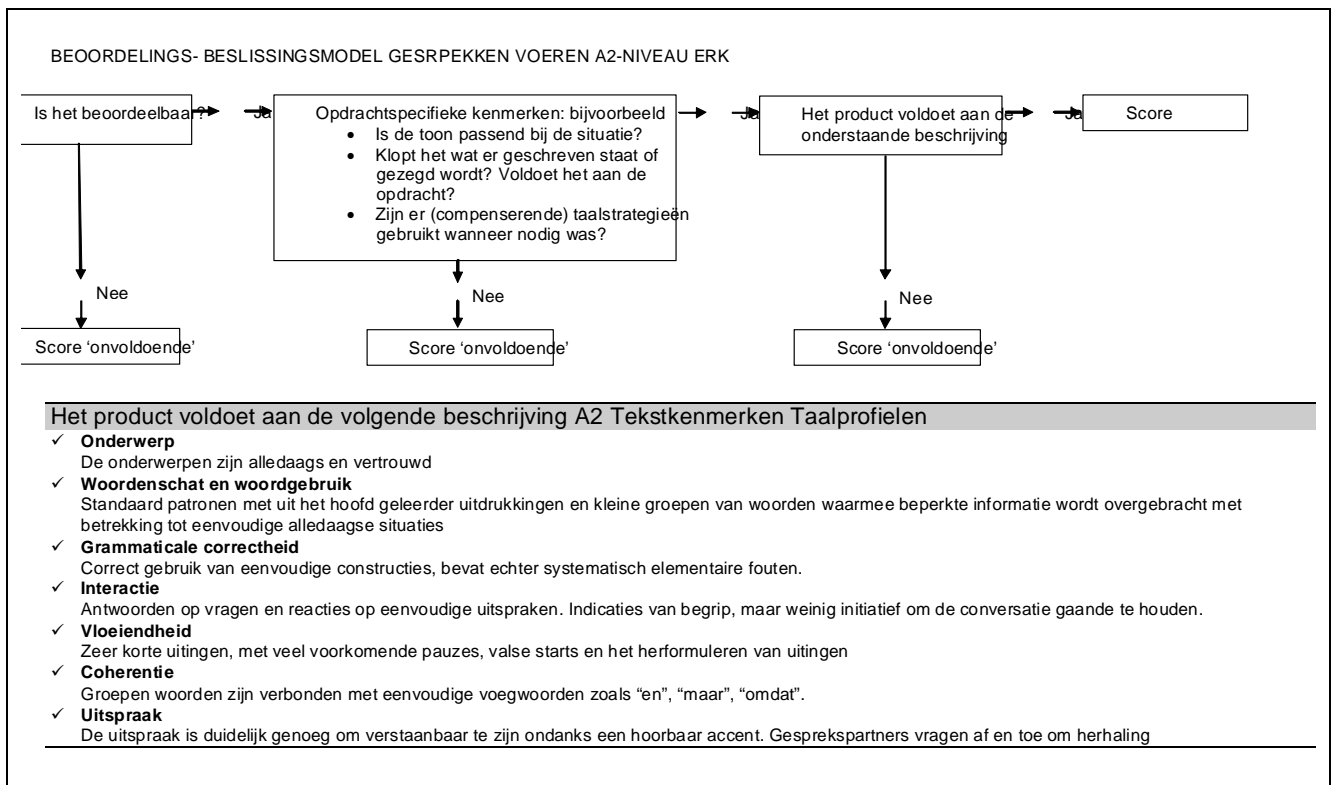
1. Is de taalhandeling begrijpelijk, verstaanbaar - en dus überhaupt beoordeelbaar?
2. Voldoet de handeling aan de inhoudelijke vereisten (vanuit het vak, de situatie)?
3. Voldoet het taalgebruik aan de gestelde eisen (in termen van het ERK)?

Hierbij zijn de eerste twee vragen eigenlijk "voorwaarden vooraf"; pas als aan die beide zaken is voldaan, wordt het taalgebruik op zich beoordeeld.

In principe worden de criteria bij de tweede vraag voor elke taak afzonderlijk vastgesteld. In het Amsterdamse project kwam men tot de constatering dat een aantal zaken eigenlijk in alle gevallen terugkwam. In de eerste plaats was dat de passendheid van de toon - in contacten tussen dienstverleners en klanten natuurlijk essentieel. Daarnaast de vraag of er voldaan werd aan de opdracht. Erg algemeen, maar in een onderwijssituatie zeker van belang. Ten slotte het gebruik van strategieën; belangrijk gezien het niveau waarop de leerlingen zich bevinden en gezien de doelstelling dat de leerlingen zelfstandig moeten functioneren in de gegeven situatie.

Het is belangrijk dat de leerlingen (vooraf) inzicht hebben in de manier waarop zij beoordeeld worden. Zo nodig kan men ervoor kiezen om een aparte versie van het beoordelingsmodel in "leerlingentaal" te maken.

Voorbeeld van een beoordelingsmodel

Stap 4: Formulieren

Het is verstandig om voor de uitvoering formulieren te maken voor registratie, beoordeling en evaluatie. Misschien zijn er formulieren voorhanden die ook in andere situaties gebruikt worden (b.v. als er gewerkt wordt met een taalportfolio). Zo niet, dan moeten ze speciaal voor deze gelegenheid gemaakt worden. Hieronder een voorbeeld.

	
	
Caravan Park	
PASPOORT MBO	
Klaar voor de CAMPING	
Name:	
Class:	
Teacher:	

Inchecken

Je kunt:

- iemand begroeten
- iemand inchecken
- controleren of de gegevens op het reserveringsformulier goed zijn ingevuld, naam en ID controleren
- de weg wijzen op de camping naar de standplaatsen
- klanten kort informeren over de faciliteiten van de camping en het bestaan van een animatieteam en programma
- vragen van de klant hierover beantwoorden

BEOORDELING:

1. Activiteiten

Je kunt:

- vragen naar de naam en leeftijd van een klant
- de naam noteren van iemand die aan een activiteit mee wil doen
- een beetje vertellen over de dagactiviteiten van de camping, bijvoorbeeld:
 - aangeven hoe lang iets duurt
 - soort kleding aanbevelen gewenst voor bepaalde activiteit
 - uitleggen waar iets plaatsvindt
 - de weg wijzen
- gedag zeggen en iemand veel plezier wensen

BEOORDELING:

Stap 5: Draaiboek

De docenten die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering op de diverse locaties maken gezamenlijk een draaiboek. Zaken die hier in ieder geval in vermeld worden zijn:

- plaats en tijd van uitvoering;
- aanwezige personen en hun taken;
- eisen aan de fysieke omgeving en wie waarvoor verantwoordelijk is (een plattegrond kan handig zijn);
- benodigde materialen en wie waarvoor verantwoordelijk is
- concrete organisatie; gang van zaken voor elk van beide leerling-groepen (wie is wanneer waar aanwezig, onder wiens verantwoordelijkheid; wie doet wat wanneer?) Het is goed om hier heel goed over na te denken, zodat de uitvoering soepel kan verlopen, zonder teveel stress bij de leerlingen of de organisatoren.

Hieronder een voorbeeld van een andere taaltaak

Plan van aanpak: restaurant vmbo- mbo

ROC van Amsterdam – Hotelschool

Da Costastraat – Amsterdam

Vrijdag 6 juni 2008

Tijd: 10.15 uur

H - docent leerlingen MBO Horeca niv. 4 1^e jaar

F - ontwikkelaar vmbo taaltaak

A - docent leerlingen 3T MLA

VMBO- 15 leerlingen

MBO 16 leerlingen- 8 keuken, 8 bediening

Nodig:

Menukaarten (H., leerlingen vertalen)

Vouchers (F.)

Evaluatieformulier VMBO (F.)

VMBO leerlingen vertrekken met de fiets van school en komen om 10.15 aan bij de Hotelschool. Ze melden zich bij de receptie en worden naar het Grand Café gebracht. Daar krijgen zij een introductie op de Hotelschool (H.) en aansluitend een (korte) rondleiding (leerlingen MBO).

Bij terugkomst in het Grand Café gaan de leerlingen aan tafel en bestellen de VMBO leerlingen een drankje (een welkomstcocktail). De leerlingen kunnen in het Frans vragen wat erin zit (sans alcool). Daarna vertellen de MBO leerlingen wat er op het menu staat en kunnen de VMBO leerlingen bestellen.

Na afloop betalen de VMBO-leerlingen met een voucher.

Op school vullen zij een door de docent (A.) uitgedeeld evaluatieformulier in.

De MBO leerlingen krijgen een studiepunt voor hun inspanningen.

Stap 6: De uitvoering!

Als het goed is, is alles in de hiervoor genoemde stappen zo goed gedaan, dat de uitvoering vlot verloopt. In het volgende hoofdstuk zullen we nog een aantal aanbevelingen doen, op basis van de ervaringen in Amsterdam.

Stap 7: Reflectie en evaluatie

Het is zinvol om de leerlingen aan het eind van de uitvoering of op een later tijdstip te laten terugkijken op hun ervaringen. Hiervoor kan bijvoorbeeld een zelfevaluatieformulier worden gebruikt zoals hieronder is afgebeeld (in werkelijkheid is er meer ruimte voor de antwoorden).

Zelfevaluatie

Naam:

Beantwoord onderstaande vragen zo eerlijk mogelijk in hele zinnen.

1. Wat vond je van het bezoek?
2. Je hebt op school geoefend voor dit bezoek. Kon je gebruik maken van wat je bij de oefeningen geleerd hebt?
3. Kon je zeggen wat je wilde?
4. Denk je dat de student jou begreep? Leg uit waarom wel/niet.
5. Wat voor cijfer zou jij jezelf geven?
6. Wat vind je van deze school? Zou je hier een opleiding willen volgen? Leg uit waarom wel/niet.
7. Ben je blij dat je hebt meegedaan? Leg uit waarom wel/niet.

Het is belangrijk om ook als werkgroep te zorgen voor een goede evaluatie. Nadat de "kinderziektes" eruit zijn gehaald, zijn zowel de ontwikkelde materialen als de draaiboeken etc. natuurlijk een volgende keer weer bruikbaar. Ook kunnen ze als voorbeeld dienen voor andere talen en/of andere afdelingen.

3. Ervaringen uit de praktijk; aanbevelingen

De ervaringen die in de eerste helft van 2008 opgedaan zijn in Amsterdam, zijn uiteraard allemaal meegenomen bij het schrijven van deze handreiking. Toch is het zinvol om hier nog wat nader in te gaan op deze ervaringen en er een aantal aanbevelingen uit te destilleren.

Samenwerking van vmbo- en mbo-docenten

Ondanks de bereidwilligheid vanuit de deelnemende scholen lukte het niet voor alle vakken en opleidingen docentenkoppels van vmbo en mbo te vormen. Zo werden voor Frans bij de horecaopleiding in het mbo pas in een laat stadium een docent en een klas gevonden die mee konden doen aan de uitvoering van de taalkaak. De leerlingen konden daardoor ook geen specifieke voorbereiding meer doen.

Gedurende de hele looptijd is het moeilijk geweest voor de deelnemende docenten om een gezamenlijk moment te vinden voor besprekingen. Hoewel men over het algemeen gemotiveerd was om deel te nemen, bleek het in de praktijk erg vaak lastig om tijd vrij te maken. Scholen voelen een grote druk om geen lessen te laten vervallen en docenten zitten met alle mogelijke verplichtingen.

Docenten geven aan dat het vooral goed werkte als er vanaf het begin een 'stevig' koppel gevormd kon worden van een vmbo- en een mbo-docent. Zij konden in onderling overleg (b.v. ook via de mail) tot een goed product komen. Ze onderkenden wel dat dit ook het risico in zich heeft dat het slagen van het project teveel afhangt van individuele docenten en te weinig geborgd wordt in de school.

Aanbevelingen

1. Zorg voor een goede planning van het project: plan de gezamenlijke overlegmomenten tijdig in en regel met de scholen dat de deelnemende docenten ook werkelijk aanwezig kunnen zijn.
2. Vorm direct docentenkoppels en geef duidelijke richtlijnen hoe zij de uitwerking van de taalkaak met opdrachten en oefeningen uit kunnen voeren (zorg voor formats).
3. Zorg ervoor dat er terugkoppeling is naar collega's binnen de eigen school. Het project moet niet stoppen als er onverhoopt een docent uitvalt.

Tijdsbeslag van voorbereiding en uitvoering van de taalkaak

Een aantal docenten heeft de voorbereiding in de klas en het uitvoeren van de taalkaak ervaren als nogal tijdrovend. Zij zagen dit alles als iets extra's, dat bovenop hun normale programma kwam. Mede hierdoor was de voorbereiding van de leerlingen niet overal even grondig. Andere docenten waren meer gewend om vrij om te gaan met het invullen van hun lessen, zij voelden minder druk om zich te houden aan een vast programma en zagen duidelijker de meerwaarde van de functionele benadering van de taaltaken.

Aanbevelingen

1. Bespreek bij de aanvang van het project gezamenlijk de vraag hoeveel ruimte de deelnemende docenten ervaren om de voorbereiding en uitvoering van de taalkaak goed te doen. Misschien zijn sommigen al gewend aan een functionele benadering en werken zij ook buiten dit project op een vergelijkbare manier. Het is goed om te benoemen dat dit (juist!) ook taalleren is en dus geen verloren tijd.
2. Stel ook de vraag aan de orde of de mbo-docenten werken met een vaste methode, of met taaltaken die ontleend zijn aan het beroep.
Bij competentiegericht onderwijs is het een uitgangspunt dat steeds gezocht wordt naar zo realistisch mogelijke situaties om de taal te oefenen. Er kan voor gekozen worden om het werken met taaltaken als uitgangspunt te nemen. De studenten moeten dan leren om zich af te vragen waar zij hiaten hebben en om verantwoordelijkheid te nemen voor het wegwerken ervan. In het laatste geval is het werken aan de taaltaken dus helemaal niet meer uitzonderlijk, alleen het samen uitvoeren met vmbo-ers is dan anders.
3. Verder is het ook goed om te benoemen welke andere aspecten van de taak er, naast de talige kant, van belang zijn in het kader van de beroepsopleiding. Studenten oefenen met deze taken ook bijvoorbeeld het organiseren van activiteiten op een camping of het inrichten van een ruimte. Eventueel kunnen zij hier ook op beoordeeld worden.

Uitvoering van de taalkaak

Over het algemeen vonden zowel leerlingen als docenten het leuk om op deze manier een taak uit te voeren. Wel werd er een aantal kanttekeningen geplaatst door de docenten.

In de eerste plaats vonden zij dat er gewaakt moet worden voor een te grootschalige uitvoering. De vmbo-leerlingen raakten in één geval min of meer overdonderd door de grote ruimte, de vreemde omgeving, het grote aantal aanwezigen. Het bleek dat de mbo-ers dit slecht zagen, dus zich niet erg verplaatsten in hun "klanten" en hen niet geruststelden.

Een ander belangrijk bezwaar was dat niet alle leerlingen daadwerkelijk aan het praten kwamen. Bovendien was het lastig om ervoor te zorgen dat alle leerlingen ook beoordeeld werden. Dit werd op één plaats opgelost door stagiaires van de lerarenopleiding in te schakelen bij de beoordeling.

Aanbevelingen:

1. Werk niet met te grote groepen; liever één vmbo-klas tegelijk dan twee of drie.
2. Bedenk op welke manier ervoor gezorgd kan worden dat alle leerlingen daadwerkelijk gesprekjes gaan voeren. Over het algemeen werkt het beter om leerlingen zoveel mogelijk als individuele klant en dienstverlener op pad te sturen, dan in groepjes.
3. Zorg voor voldoende beoordeelmomenten en beoordelaars, of kies ervoor om niet alle leerlingen daadwerkelijk op hun prestaties te beoordelen. Je kunt er ook vanuit gaan dat het opdoen van de ervaring voldoende opbrengst is.

Leeropbrengst

Sommige docenten vonden dat de belangrijkste opbrengst van de gezamenlijke uitvoering van de taaltaken het feit was dat de leerlingen een beter beeld hadden gekregen van de betreffende beroepsopleiding. Door de informatie van de mbo-docenten, het rondkijken in de praktijk en de gesprekken met mbo-studenten gingen hun ogen echt open.

Doordat de gesprekjes vaak toch beperkt bleven, kwam het ervaren van de eigen vaardigheid in de vreemde taal vaak te weinig uit de verf. De voorbereidende oefeningen en opdrachten hadden in die zin meer rendement.

Voor de vmbo-ers had het meerwaarde om te ervaren hoe mbo-ers als beroepsbeoefenaar de taal gebruikten.

Aanbevelingen:

1. De opbrengst voor het oriëntatieproces van de vmbo-leerling is belangrijk. Besteed hier in het vmbo vooraf en naderhand ook aandacht aan. Zorg als mbo-opleiding dat er voldoende ruimte is voor b.v. een rondleiding en wijs de studenten er ook op dat ze hun ervaringen kunnen vertellen. Het gaat dus niet alleen om de taal.
2. Besteed voldoende tijd aan de voorbereidende opdrachten en oefeningen, het leertraject naar de taalkaak toe. Laat de leerlingen in tweetallen de gesprekjes vooraf voeren om te oefenen. De gesprekjes “in het echt” duren vrij kort en kunnen worden gezien als de afronding (wel een leuke en motiverende, overigens!)

Bijlage 1

Format I - gezamenlijk te ontwikkelen situatieschetsen

NAAM SITUATIESCHETS	
<p><i>Waar ben je?</i> <i>In enkele zinnen wordt een specifieke plaats van handeling omschreven.</i> <i>Er kan verwezen worden naar plaatsen waar de leerling meer informatie kan vinden om zich een goed beeld te vormen, zoals internetsites.</i></p>	
<p>Situatieschets uitgewerkt voor vmbo- leerling</p> <p><i>Wie ben je en wat doe je?</i> <i>De formulering is die van het uiteindelijke leerlingmateriaal: Je bent.... etc.</i></p>	<p>Situatieschets uitgewerkt voor mbo-leerling</p> <p><i>Wie ben je en wat doe je?</i> <i>De formulering is die van het uiteindelijke leerlingmateriaal: Je bent.... etc.</i></p>
<p><i>Overzicht van can-do-statements; let op passend ERK-niveau</i></p> <p><i>Tip: Gebruik taal en voorbeelden van gedetailleerde descriptors uit Taalprofielen</i></p>	<p><i>Overzicht van can-do-statements; let op passend ERK-niveau</i></p> <p><i>Tip: Gebruik taal en voorbeelden van gedetailleerde descriptors uit Taalprofielen</i></p>

Bijlage 2

Voorbeelden van gezamenlijk ontwikkelde situatieschetsen (format I) uit het project in Amsterdam

Een opmerking vooraf: de voorbeelden volgen niet allemaal consequent het format. Dit komt doordat het format in de loop van het project is bijgesteld, toen de voorbeelden al gemaakt waren. Wij vonden het zinvol om deze voorbeelden ongewijzigd op te nemen, zodat de lezer ook enigszins zicht krijgt op het "zoekproces" dat in het project heeft plaatsgevonden.

SITUATIESCHETS ANIMATIEPROGRAMMA OP DE CAMPING	
<p>Aan de Engelse Riviera vind je het Torquay Holiday Park, een camping met 4 sterren die erg goed bekend staat. Ze hebben een Kids'Club, Cabaret, Disco's. Meer informatie vind je op: http://www.parkdeanholidays.co.uk/devon-holidays/torquay/torquay-holiday-park.htm</p>	
<p>Situatieschets uitgewerkt voor leerling Je bent met je ouders in Engeland op de camping. Jouw ouders gaan een dagje winkelen en daar heb je geen zin in. Je wilt graag op de camping blijven en vanmiddag iets met andere jongeren gaan doen. Bij de balie zag je al bij de aankomst een grote poster over de activiteiten voor jongeren. Je gaat naar de balie om te kijken of je iets kunt vinden.</p>	<p>Situatieschets uitgewerkt voor deelnemer Je hebt een vakantiebaantje op de camping in Engeland als medewerker bij de informatiebalie. Je moet in het Engels kunnen uitleggen o.a. aan de jongeren op de camping wat ze overdag en 's avonds kunnen doen, bijvoorbeeld als ze niet met hun ouders willen blijven. Je bent op de hoogte van alle activiteiten op de camping voor kinderen en jongeren.</p>
<p>Je kunt als gast (vmbo-leerling):</p> <ul style="list-style-type: none"> • zeggen hoe oud je bent • je naam spellen • vragen stellen over activiteiten, bijvoorbeeld: <ul style="list-style-type: none"> ○ Je kunt vragen hoe lang iets duurt ○ Je kunt vragen hoe duur iets is ○ Je kunt vragen of er speciale kleding gewenst is bij bepaalde activiteiten (zwemmen, surfen, etc.) ○ Je kunt vragen waar iets plaatsvindt • bedanken voor informatie 	<p>Je kunt als dienstverlener (mbo leerling)</p> <ul style="list-style-type: none"> • vragen naar de naam en leeftijd van een klant • de naam noteren van iemand die aan een activiteit mee wil doen • een beetje vertellen over de dagactiviteiten van de camping, bijvoorbeeld: <ul style="list-style-type: none"> ○ Je kunt aangeven hoe lang iets duurt ○ Je kunt soort kleding aanbevelen gewenst voor bepaalde activiteit ○ Je kunt uitleggen waar iets plaatsvindt ○ Je kunt de weg wijzen • gedag zeggen en iemand veel plezier wensen

**SITUATIESCHETS
VVV HEIDELBERG**

Situatieschets uitgewerkt voor leerling

Jullie hebben eindelijk een dagje vrij. Je besluit samen met 2 vriend(inn)en een dagje naar Heidelberg te gaan. Je kent de stad niet en hebt geen idee wat je zou willen bekijken.

Het is 12 uur.

Je gaat naar het VVV. Op basis van de informatie willen jullie een programma voor de middag voorbereiden. Na al het Duitse eten willen jullie ook wel eens bij McDonalds eten, en tenslotte willen jullie ook nog een typisch Duits souvenir kopen

Situatieschets uitgewerkt voor deelnemer

Je loopt stage bij het VVV in Heidelberg. Je hebt een paar dagen de tijd gehad om de service en de producten te leren kennen. Nu mag je zelf klanten helpen. Het is 12 uur.

Je kunt als klant (vmbo leerling):

- groeten
- uitleggen waarom je het VVV bezoekt
- om informatie vragen over bezienswaardigheden
- vragen of de bezienswaardigheden ook voor jongeren interessant zijn.
- aangeven welke bezienswaardigheden je wel of niet interessant vindt
- om een plattegrond of om folders vragen
- vragen wat iets kost
- voor iets bedanken
- vragen of er ook rondleidingen gegeven worden
- naar aanvangstijden vragen
- om advies vragen m.b.t. een souvenir
- vragen of er een McDonalds is
- het gesprek beëindigen

Je kunt als dienstverlener (mbo leerling):

- de klant begroeten
- vragen of je kunt helpen
- een aantal bezienswaardigheden noemen
- een aantal bezienswaardigheden kort beschrijven
- advies geven, rekening houdend met de klant, de beperkte tijd en het weer.
- aan de hand van een kaart de weg beschrijven
- prijzen en tijden noemen
- beleefd iets aanbieden
- reageren op bedanken
- klantvriendelijk formuleren dat je iets niet weet (Hoeveel mag het souvenir kosten?)
- vragen of je nog iets voor de klant kunt doen (indien nodig) zeggen hoeveel de klant moet betalen
- het gesprek gepast beëindigen

SITUATIESCHETS RESTAURANT FRANKRIJK

Frans leren in Frankrijk

Via Plus taalreizen kun je je inschrijven voor verschillende taalcursussen in diverse landen. In Aix-en-Provence, in Frankrijk worden ook dergelijke taalcursussen gegeven. Jongeren en volwassenen kunnen een taalcursus op maat boeken. In ieder geval wordt er elke dag les gegeven in het Frans. Buiten de lessen maak je makkelijk contact met internationale medecursisten en de lokale bevolking. Zo ben je ongemerkt de hele dag met de taal bezig. Als accommodatie tijdens die cursussen, kun je kiezen uit diverse mogelijkheden, waaronder een hotel. Een goed hotel in de buurt van het centrum van Aix-en-Provence is Hôtel Mas des Oliviers, deze beschikt ook over een gezellig restaurant. Voor meer informatie over het hotel kun je kijken op:
<http://www.mas-oliviers-aix-en-provence.federal-hotel.com>

Situatieschets uitgewerkt voor leerling

Je hebt je ingeschreven voor een tweeweekse cursus in Aix-en-Provence in Frankrijk. Je krijgt 4 uur les per dag en daarnaast is er een uitgebreid vrijetijdsprogramma om de Provence echt te leren kennen in de middagen en in de weekends. Je hebt er voor gekozen om niet bij een gastgezin te verblijven, maar in hotel Hôtel Mas des Oliviers. Vanavond is er geen gezamenlijk programma voor het eten en je wilt eigenlijk het hotel niet meer uit. Dus je besluit om in het restaurant van het hotel te gaan eten. Je wordt aan een tafel gezet met andere jongeren van de cursus die ook in het hotel verblijven. Het restaurant ziet er gezellig uit en je hebt er zin in, maar hoe reageer je als er iets wordt gebracht, wat je niet hebt besteld...

Je kunt:

- groeten
 - zeggen op welke naam is gereserveerd
 - gepast reageren op service
 - iets bestellen
 - om de kaart vragen
 - zeggen wat je van het eten vond
 - om de rekening vragen
 - extra vragen stellen bijvoorbeeld over:
 - o Vegetariër
 - o Allergie
 - o Waar roken
 - o Waar toilet
 - o Andere tafel
 - o Muziek zachter/harder
 - reclameren
 - o Duurt lang
 - o Is te koud/hard/zacht/zout/smaakloos
-

Situatieschets uitgewerkt voor deelnemer

Je werkt deze zomer in hotel Hôtel Mas des Oliviers, in Aix-en-Provence in Frankrijk. Je hebt een best afwisselende baan, want je helpt soms bij de receptie, maar nu werk je een aantal weken in het restaurant van het hotel. Er is momenteel een groep jongeren in het hotel tussen de 14 en 18 jaar uit diverse landen die Frans willen leren. Daar hebben jullie een aparte tafel voor een driegangen keuzemenu. De menukaart staat al op tafel. Per ongeluk breng je het verkeerde hoofdgerecht naar de klant... Oeps

Je kunt:

- iemand welkom heten
- vragen of de klant gereserveerd heeft
- vragen of je jas of paraplu mag aannemen
- zeggen dat je de klant naar tafel begeleidt
- de weg wijzen in het restaurant
- jezelf voorstellen als gastheer
- vragen of ze al iets willen drinken
- beleefdheden bij aanreiken en wegpakken (kaart, bord, rekening)
- het speciale menu presenteren of assisteren bij het maken van een keuze
- vragen speciale wensen beantwoorden
- vragen of alles naar wens is
- vragen of het heeft gesmaakt
- vragen of de klant nog nagerecht/koffie wil
- gepast reageren op complimenten/kritiek/fooi afscheid nemen

Bijlage 3

Format II, uitwerking van leerlingmateriaal voor vmbo en mbo apart

NAAM VAN DE TAALTAAK		
NIVEAU ERK	VAARDIGHEDEN	OPLEIDING
<p>Situatie <i>Hier wordt de informatie uit de situatieschets overgenomen. In enkele zinnen wordt een specifieke plaats van handeling omschreven. Er kan verwezen worden naar plaatsen waar de leerling meer informatie kan vinden om zich een goed beeld te vormen, zoals internetsites. Hier ontstaat het beeld van waar je bent, wie je bent en wat je daar doet.</i></p>		
<p>Taaltaak <i>Hier wordt in het kort beschreven wat de rol en taak van de leerling is.</i></p>		
<p>Proces/Stappenplan <i>Hier wordt aangegeven welke stappen de leerling moet zetten bij de voorbereiding van de taak. Er wordt toegelicht waar de verschillende opdrachten en oefeningen voor dienen. Eventueel wordt aangegeven in welke volgorde de opdrachten en oefeningen gemaakt moeten worden en welke opdrachten / oefeningen verplicht gedaan moeten worden. De docent kan ervoor kiezen om alle leerlingen dezelfde opdrachten en oefeningen te laten maken, maar het is ook heel goed mogelijk om de leerlingen zelf te laten bepalen welke opdrachten en oefeningen voor henzelf het meest nuttig zijn (als dit haalbaar is, verdient het de voorkeur), of om dit door docent en leerling samen te laten beslissen.</i></p> <p><i>Er kan een overzicht toegevoegd worden van de bronnen die gebruikt moeten worden.</i></p>		
<p>Nodig bij uitvoering <i>Hier worden "attributen" genoemd die nodig zijn om de taak levensecht uit te voeren, zoals plattegronden, menukaarten, vouchers, enz</i></p>		

<p>Opdrachten</p> <p><i>De opdrachten worden genummerd. Iedere opdracht wordt kort omschreven. Bij elke opdracht wordt aangegeven welke werkvorm er gebruikt wordt en welke bronnen gehanteerd moeten worden.</i></p>	<p>Oefeningen</p> <p><i>De oefeningen worden genummerd. Iedere oefening wordt kort omschreven. Bij elke oefening wordt aangegeven welke werkvorm er gebruikt wordt en welke bronnen gehanteerd moeten worden.</i></p>
<p><i>Hier staat het overzicht van de "ik kan" beschrijvingen die de leerling/deelnemer moet kunnen uitvoeren. Dit wordt overgenomen uit de eerder gemaakte situatieschets</i></p>	
<p>Beoordeling</p> <p><i>Er wordt verwezen naar het beoordelingsmodel dat afzonderlijk uitgereikt wordt. Als er gewerkt wordt met een taalportfolio of een "paspoort" bij de opdracht, wordt aangegeven hoe hiermee omgegaan moet worden. Eventueel kan aangegeven worden wat de status is van de beoordeling (b.v. in mbo: formatief of summatief).</i></p>	

Bijlage 4

Voorbeeld van ingevuld format II voor het vmbo

De werkbladen die als bron genoemd worden, zijn door de docent zelf gemaakt. Ze zijn hier niet opgenomen.

UIT ETEN IN EEN RESTAURANT IN FRANKRIJK		
NIVEAU CEF A2	GESPREKKEN VOEREN	VMBO-T, 3 ^E JAARS
<p>Frans leren in Frankrijk Via Plus taalreizen kun je je inschrijven voor verschillende taalcursussen in diverse landen. In Aix-en-Provence, in Frankrijk worden ook dergelijke taalcursussen gegeven. Jongeren en volwassenen kunnen een taalcursus op maat boeken. In ieder geval wordt er elke dag les gegeven in het Frans. Buiten de lessen maak je gemakkelijk contact met internationale medecursisten en de lokale bevolking. Zo ben je ongemerkt de hele dag met de taal bezig. Als accommodatie tijdens die cursussen, kun je kiezen uit diverse mogelijkheden, waaronder een hotel. Een goed hotel in de buurt van het centrum van Aix-en-Provence is Hôtel Mas des Oliviers. Voor meer informatie over het hotel kun je kijken op: http://www.mas-oliviers-aix-en-provence.federal-hotel.com De laatste avond gaan jullie met een deel van de groep uit eten om de reis gezellig af te sluiten. Jullie besluiten naar het restaurant "Le zinc d'Hugo" in Aix- en Provence te gaan: http://www.zinc-hugo.com/index.fr.htm</p>		
<p>Situatieschets uitgewerkt voor leerling Je bent deze zomer twee weken met een vriend/vriendin in de Provence om een talencursus te volgen. Je verblijft in een hotel - Hôtel Mas des Oliviers- in Aix-en-Provence. De laatste avond gaan jullie met een deel van de groep uit eten om de reis gezellig af te sluiten. Jullie besluiten naar het restaurant "Le zinc d'Hugo" in Aix- en Provence te gaan. http://www.zinc-hugo.com/index.fr.htm</p> <p>Stappenplan: Waarom je iets leert. Dus in de trant van. Als je gaat eten in een restaurant is het handig dat je weet wat</p> <p>Nodig bij uitvoering: menukaarten voucher (dus mbo deelt vouchers uit)</p>		
<p>Opdrachten Opdracht 1: Ga naar de site van het restaurant Le Zinc d'Hugo en bekijk "la Carte". Zoek uit wat de verschillende categorieën van de kaart betekenen.</p>	<p>Oefeningen Oefening 1: Oefen met je buurman/buurvrouw. Oefen hoe je netjes iemand begroet. Zeg hoe je heet en oefen met het spellen van je naam.</p>	

Werkvorm: tweetallen
Bronnen: <http://www.zinc-hugo.com/index,fr.htm>

Opdracht 2: Je speelt in tweetallen een gesprek na waarbij je iemand begroet. Deze persoon heeft je naam niet goed verstaan en vraagt of je deze wilt spellen. Je krijgt steeds een ander kaartje waardoor je ook steeds een andere persoon bent! De ander moet correct noteren wat jouw naam is.

Werkvorm: tweetallen
Bronnen: kaartjes met familienamen, formulier om namen op te noteren.

Opdracht 3:

Je krijgt per tweetal een menukaart. Hierop staan de klassieke Franse voorgerechten, hoofdgerechten, bijgerechten, desserts en dranken die je in veel restaurants kunt bestellen. (Zo kun je altijd tenminste iets bestellen dat je kent) Samen zoek je uit met behulp van het tekstboek, internet, familie etc. wat deze gerechten zijn. Daarna deel je jullie kennis met een ander tweetal met een andere kaart. Vervolgens gaan jullie weer kennis delen met een andere groep van 4 leerlingen enz. Tenslotte kent de hele klas "de Klassiekers".

Werkvorm: expertmethode

Opdracht 4:

Wissel met elkaar vocabulaire uit en maak een gezamenlijke lijst met woorden en uitdrukkingen die je nodig hebt om in een Frans restaurant te kunnen binnenkomen, bestellen, eventueel klagen en afrekenen. Denk ook aan algemene woorden voor vlees, vis etc. om te kunnen vragen wat een gerecht dat je niet kent ongeveer zal zijn. Orden de woorden op een logische manier: zet woorden die bij elkaar horen ook bij elkaar.

Werkvorm: groepswork, tenslotte uitmondend in één lijst van de hele klas.

Opdracht 5: In tweetallen voer je een gesprek. Eén van jullie speelt de ober, de ander is de klant. Ieder van jullie heeft een andere spreekkaart met instructies. Vul hierop ook beiden de antwoorden die gegeven worden in. Controleer na afloop of jullie goed op elkaar gereageerd hebben. Daarna wissel je van rol en van tweetal.

Werkvorm: tweetallen

Bronnen: <http://phonetique.free.fr/alpha.htm>, klik op présentation en oefen de letters.

Oefening 2: Oefen met je buurman/buurvrouw hoe je zegt dat je gereserveerd hebt.

Werkvorm: tweetallen

Bronnen: <http://www.culture-routes.lu/>

Oefening 3: Herhaal de kloktijden als je deze vergeten bent. Gebruik hiervoor taalregel 14 uit het tekstboek.

Oefen daarna via: <http://lexiquefle.free.fr/heure.swf>

Oefening 3: Leer de lijst met Franse Klassiekers.

Bron: opdracht 3

Oefening 4:

Je krijgt een werkblad met vragen die een Franse ober aan je zou kunnen stellen. Bedenk hoe je op een beleefde manier kunt reageren door (ook) gebruik te maken van de woorden uit de vraag.

Werkvorm: naar keuze individueel/ tweetallen

Bron: werkblad met vragen

Oefening 5:

Maak een woordenlijst van woorden en/of uitdrukkingen die je nodig hebt om te reageren op vragen van de ober over jullie eten, om aan te geven wat je wensen zijn, om aan te geven dat je niet (helemaal) tevreden bent. Kijk hiervoor in de woordenlijst van Franconville Étape 8 en in een woordenboek.

Werkvorm: groepjes

<p>Bronnen: werkblad opdracht 5, menukaarten van opdracht 3 Werkvorm: tweetallen in carrousel -vorm</p>	
<p>De klant (vmbo leerling) kan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Groeten - Zeggen op welke naam is gereserveerd - Gepast reageren op service - iets bestellen - Om de kaart vragen - Zeggen wat je van het eten vond - Om de rekening vragen - Extra vraag of verzoek: <ul style="list-style-type: none"> o Vegetariër o Allergie o Waar roken o Waar toilet o Andere tafel o Muziek zachter/harder - Reclameren <ul style="list-style-type: none"> o Duurt lang o Is te koud/hard/zacht/zout/smaakloos 	
<p>Beoordeling Zie bijbehorend beoordelingsmodel</p>	

SLO is het nationaal expertisecentrum voor leerplan-ontwikkeling. Al 30 jaar geven wij inhoud aan leren en innovatie in de driehoek tussen overheid, wetenschap en onderwijspraktijk. Onze expertise bevindt zich op het terrein van doelen, inhouden en organisatie van leren. Zowel in Nederland als daarbuiten.

Door die jarenlange expertise weten wij wat er speelt en zijn wij als geen ander in staat trends, ontwikkelingen en maatschappelijke vraagstukken te duiden en in een breder onderwijskader te plaatsen. Dat doen we op een open, innovatieve en professionele wijze samen met beleidsmakers, scholen, universiteiten en vertegenwoordigers uit het bedrijfsleven.

SLO

Piet Heinstraat 12
7511 JE Enschede

Postbus 2041
7500 CA Enschede

T 053 484 08 40

F 053 430 76 92

E info@slo.nl

www.slo.nl

slo